

Filip Čuček*

**»Bivša Avstrija ni imela nobenega smisla, da bi v dolгих stoletjih svoje vlade vodo zravnavala, [...] ker je bila zaposlena povsod drugod, le pri nas po možnosti malo.«
Reka Drava v štajerskem deželnem zboru v drugi polovici 19. in na začetku 20. stoletja****

IZVLEČEK

Reka Drava je v preteklosti povzročala številne preglavice v svoji bližnji (in tudi širši) okolici. V skladu z državno politiko so že sredi šestdesetih let potekale polemike glede plovnosti večjih ladij na reki Dravi vse do Maribora. Toda ideja je bila kmalu opuščena, saj je bilo pomembneje zaščititi bregove, posesti in predvsem prebivalce ob reki. S prvimi regulacijami so začeli v sedemdesetih letih 19. stoletja v Spodnjem Dupleku, dela pa nadaljevali proti Loki in Ptujju. Ob močnejših padavinah se je pretok hitro povečal, zato je reka redno poplavljala. S sistematičnimi regulacijami dolvodno od Maribora so se začeli ukvarjati pred prelomom stoletja in strugo na več krajih uravnali (oziroma skrajšali). Toda celovito regulacijo med Mariborom in Ptujem je preprečila prva svetovna vojna.

Ključne besede: Avstrija, Štajerska, reka Drava, 19. stoletje, regulacije

* Dr., viš. znan. sod., Inštitut za novejšo zgodovino, Privoz 11, SI-1000 Ljubljana; filipc@inz.si

** Raziskava je bila opravljena v okviru raziskovalnega programa št. P6-0280 *Ekonomska, socialna in okoljska zgodovina*, ki ga financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

ABSTRACT

“DURING THE LONG CENTURIES OF ITS RULE, THE FORMER AUSTRIA SAW NO SENSE IN FIXING THE RIVER /.../ BECAUSE IT WAS BUSY EVERYWHERE ELSE AND ONLY DID AS LITTLE AS POSSIBLE IN THIS AREA.”

THE RIVER DRAVA IN THE STYRIAN PROVINCIAL ASSEMBLY IN THE SECOND HALF OF THE 19TH AND THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY

In the past, the river Drava would often cause problems in its immediate (and even wider) surroundings. In line with the national policy, the possibility for larger ships to navigate Drava as far as the city of Maribor was a subject of debates already in the mid-1860s. However, the idea was soon abandoned, as it was more crucial to protect the river banks, property, and, above all, inhabitants along the river. The first river regulation works started in the 1870s in Spodnji Duplek and continued in the direction of Loka and Ptuj. In the case of heavy rainfall, the water flow increased rapidly, causing the river to flood regularly. Systematic regulation downstream of Maribor started before the turn of the century, and the riverbed was straightened (or shortened) in several places. However, comprehensive regulation between Maribor and Ptuj was prevented by World War I.

Keywords: Austria, Styria, the river Drava, the 19th century, regulations

»Bivša avstrijska državna uprava je tekom let le zgradila na progi Maribor–Središče skupaj 35 raznolikih varnostnih in obrežnih zgradb na mestih, kjer se je takrat zdela potreba največja. Pri vodi takega značaja, kakor je Drava, pa posamezne zgradbe ne pomenijo dosti, ker je še nebroj nevarnih mest, ki so varstva nujno potrebna. [...] Škoda, ki jo povzroča Drava, je sicer velika, toda ni nova in nenavadna; tok Drave je bil vedno enak; obžalovati je le, da ni imela bivša Avstrija nobenega smisla, da bi v dolgih stoletjih svoje vlade vodo zdravnavala, ali se pa ni poprej mogoče ljudstvo za to delo toliko zanimalo. [...] Ta nemarnost bivše države nas je postavila, ko nam je zapustila to-le neprijetno dediščino, v skrajno težak položaj, sedaj po toliki vojni in pri obstoječi druginji, pri pomanjkanju tehničnega osobja in materiala naj se izvrši to, kar bi bila Avstrija lahko igrave izvršila, pa vendar le ni, ker je bila zaposlena povsod drugod, le pri nas po možnosti malo.«¹

S temi besedami je mariborski častnik v spremenjeni povojni politični klimi ocenjeval delo bivše države na področju regulacije Drave, s katero so sistematično začeli pred koncem 19. stoletja (sprva na Koroškem v začetku osemdesetih let, pred prelomom stoletja pa tudi dolvodno od Maribora) in strugo na več krajih uravnali (oziroma skrajšali). Na Spodnjem Štajerskem reka danes tako »odteče« približno petino svoje celotne dolžine (od Dravograda na 390 m nadmorske višine do Središča ob Dravi s 183 m nadmorske višine (dobrih 140 km) s padcem dobrih 200 m). S svojim

1 Slovenski gospodar, 7. 4. 1921, »Regulacija Drave,« 2.

alpskim snežno-dežnim pretočnim režimom, pri katerem začne tok upadati decembra in doseže najnižji pretok februarja, je (bil) njen glavni pretočni višek zaradi taljenja snega in ledenikov v visokogorju maja ali junija. Drugi vodni višek je (bil) oktobra ali novembra zaradi jesenskega deževja v širokem alpskem zaledju. Pred regulacijami je bila dravska struga vsekakor drugačna (in dolvodno od Maribora nekoliko daljša). Med Dravogradom in Mariborom je bila reka široka, globoka in plovna, prav tako pa zaradi 115 metrov višinske razlike relativno hitra, zato tam tudi ni bilo večjih poplav. Njen pretok po Dravski dolini je bil mnogo večji, zato se je praviloma razlivala na Dravskem in Ptujskem polju; na Dravskem polju je reka tvorila precej meandrov, se pri Slovenski vasi (Windischdorf) razcepila v številne manjše rokave in tekla precej počasneje (z manjšim padcem), zaradi tega pa je tudi prej poplavljala in prizadela številne vasi. Nevarnosti ni predstavljala le voda, pač pa še vse ostalo, kar je reka nosila s seboj. Ob poplavah je bila tudi povsem neprevozna, s čimer je reka, sicer glavna prometna in trgovska »žila«, vir pitne vode, prehrane in zaslužka, od katerega so živeli lastniki mlinov in žag, potem splavarji, brodniki, mitničarji in ribiči, okoliškim prebivalcem povzročala številne preglavice.²

V drugi polovici 19. stoletja je modernizacija tudi v Avstriji povzročila »premike« v dojemanju celinskih voda. Habsburška monarhija je, sprva zaradi plovbe, kasneje zaradi drugih gospodarskih interesov, sicer dajala prednost večjim vodotokom (regulacija Donave se je denimo pričela že v 15. stoletju),³ medtem ko so manjši, lokalni, prišli na vrsto mnogo kasneje. Šele z obnovo ustavnega življenja v Avstriji so se na »dnevnem redu« deželnih zborov znašle tudi posamezne reke. Potem ko je leta 1862 izšel prvi osnutek zakona o vodah (Wassergesetz),⁴ so v skladu z državno politiko sredi šestdesetih let sprva potekale polemike glede plovnosti večjih ladij na reki Dravi vse do Maribora. Graška trgovsko-obrtna zbornica je v začetku leta 1864 objavila spomenico, v kateri je poudarila ovire, ki so zadrževale plovbo do spodnještajerske »prestolnice«. Deželni zbor je v zvezi s tem pritisnil na vlado, da se Drava razglasi za državno reko, s čimer bi stroški prešli na državo, saj da je reka pomembna za Štajersko in tudi širše. Ker je bila vožnja po njej mogoča do hrvaškega Legrada, je deželni zbor pozival, da se z regulacijami reka poglobi in omogoči večjo plovbo vse do Maribora.⁵ Toda vlada je projekt zavrnila z obrazložitvijo, da je predrag, a »obljubila«, da se ga bo lotila v prihodnje.⁶

2 Matija Zorn, »Gospodarska vloga reke Drave v Sloveniji – od plovnosti reke do hidroenergetske izrabe,« *Podravina* 17, št. 33 (2018): 51, 52. Harald Heppner, »Die Umwelt an der slowenischen Drau im Spiegel der Josephinischen Landesaufnahme (1763–1787),« *Ekonomika i ekohistorija* 7 (2011): 96–98. Matjaž Grahornik, »The Territory on the Right Bank of the Drava Between Maribor and Ptuj in Miscellaneous Sources from the 17th and 18th Century,« *Ekonomika i ekohistorija* 13 (2017): 25–35. Za hrvaško stran prim. Hrvoje Petrić, »Rijeka Drava od štajersko-hrvaške granice do ušća u Dunav početkom 1780-ih godina,« *Ekonomika i ekohistorija* 7 (2011): 49–63.

3 *Donauregulierung* – Wikipedia, pridobljeno 29. 6. 2022, <https://de.wikipedia.org/wiki/Donauregulierung>.

4 Daniela Almer, *Die entwicklungsgeschichtliche Darstellung des Wasserwirtschaftsrechtes im europäischen Kontext, Dissertation zur Erlangung des akademischen Grades einer Doktorin der Rechtswissenschaften (Karl-Franzens-Universität Graz; Rechtswissenschaftliche Fakultät, 2015)*, 69–71.

5 *Tagespost*, 15. 7. 1864, »Zur Drauregulierung,« 1, 2. Beilagen zu den stenographischen Protokollen über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages, 1865/66, L. T. Z. 39, 1865. Prim. *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, I. Landtagsperiode, IV. Session, 13. Sitzung, 11. 1. 1866, 229. *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, I. Landtagsperiode, V. Session, 12. Sitzung, 18. 12. 1866, 219.

6 Carl Stremayr, *Die Landesvertretung von Steiermark, I. Theil, 1861–1866* (Graz: Leykam's Erben, 1867), 122–24.

Toda v naslednjih letih je Drava vse več preglavic povzročala s poplavami v svoji neposredni okolici, zato je bilo prioriteto sanirati to. Konec šestdesetih let je deželni zbor tako obravnaval vlogo mariborskega poslanca Konrada Seidla glede škode, ki jo je Drava naredila v Spodnjem Dupleku (Dolenji Duplek, Unter-Täubling) pri Mariboru. Dravske poplave v tem delu seveda niso bile novost; že vse od leta 1845 so potekala pogajanja glede nujnih regulacij, toda vlada je zavlačevala začetek del z izgovorom, da lokalna plovba še zmeraj ni ogrožena. Medtem je avgustovska poplava leta 1869 resno prizadela občino; reka je poplavlila novega pol hektarja površin in resno ogrozila tudi bližnje vinograde proti Vurberku (oziroma Sv. Martinu – danes Dvorjane). Seidl je resignirano ugotavljal, da vlada ne bo storila veliko, ker Drava ni državna reka, projekt pa da bo morala prevzeti dežela, saj je nevarnost veliko večja, kot se zdi. Vlada je kljub vsemu prevzela del stroškov, ostalo so pokrili deželni odbor in zainteresirane občine, dela pa naj bi bila končana do leta 1872.⁷

Leta 1869 je bil sankcioniran državni zakon o vodah (Reichswassergesetz⁸ – Štajerska je deželni zakon o vodah sprejela leta 1872).⁹ Medtem so konec maja 1871 v Spodnjem Dupleku začeli dela na prekopu, ki bi skrajšal meander, s tem pa želeli zajeziiti številne poplave na zahodnem robu Slovenskih goric. Dela so nadaljevali tudi naslednje leto, v nadaljevanju pa utrjevali še desni rečni breg. Leta 1875 so regulacije začeli še v občini Loka (Laak), nižje od Dupleka.¹⁰ Konec marca 1876 je v deželnem zboru potekala obširna razprava na to temo, saj se prekop ni »izkazal« kot najustrežnejši. Drava je v tem delu ob poplavah za sabo še zmeraj puščala veliko razdejanje. Mariborski poslanec Fran Radej je ugotavljal, da je reka s prekopom ubrala povsem novo smer in da še zmeraj predstavlja nevarnost za oba rečna bregova, ki da ju bo treba utrditi, na obeh koncih prekopa pa reko tudi nekoliko zajeziiti z nasipi. Na spodnjem levem bregu je bil predviden 240-metrski nasip, ki pa bo, tako Radej, težje izvedljiv, saj se je reka od načrta do predvidene izvedbe poglobila za en do dva metra. Zato so predvideni nasip skrajšali na dobrih 100 metrov. To pa po njegovem ni bilo ustrezno za ustavitev poplav, kar je pokazala nedavna visoka voda in ogrozila več 100 hektarjev travnikov in njiv proti Sv. Martinu. Ravno nasprotno. Načrtovani 100-metrski nasip bo, tako poslanec, uničila že malo večja poplava, saj bo prešibek, da bi služil svojemu namenu. Za njim je graški poslanec Jakob Syz menil, da je dupleški prekop stal že preveč denarja, da se zadeva z majhnimi popravki krpa že več let, da pa bi jo vendarle morali zastaviti širše in se problematike Drave lotiti celostno, torej zasnovati kompleksen projekt, s katerim bi Dravo v tem delu v celoti regulirali. Ferdinand Dominkuš, ki si je situacijo ogledal na terenu, je povedal, da bo skrajšani nasip sicer preprečeval razlitje vode na dupleških parcelah, ne bo pa mogel obvarovati tistih pri Sv. Martinu.

7 Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages, II. Landtagsperiode, III. Session, 8. Sitzung, 27. 9. 1869, 93–95. Johann Pairhuber, Die Landesvertretung von Steiermark, II. Theil, 1867–1871 (Graz: Leykam-Josefthal, 1872), 104, 105.

8 Johann Pairhuber, Die Landesvertretung von Steiermark, II. Theil, 1867–1871 (Graz: Leykam-Josefthal, 1872), 95–98.

9 Almer, Die entwicklungsgeschichtliche Darstellung, 77–79, 85, 86.

10 Johann Pairhuber, Die Landesvertretung von Steiermark, III. Theil, 1872–1877 (Graz: Leykam-Josefthal, 1878), 209, 210.

Nekateri poslanci so se strinjali s Syzovim govorom, češ da je treba zadevo obravnavati celostno, še sploh po tem, ko je navajal, da je od državnih 70.000 goldinarjev, namenjenih za Štajersko, pol denarja odpadlo na reke Muro, Savo in Anižo, druga polovica pa na vse preostale deželne reke. Toda poslanec veleposestniške kurije Mathias Lohninger, član finančnega odbora, je pojasnil, da je ideja sicer dobra, vendar pa denarja za tako velik projekt enostavno ni na razpolago. V sklepni besedi je poročevalec deželnokulturnega odbora Robert baron Walterskirchen poudaril, da dela na dupleškem odseku sicer potekajo in da bo desni breg reke zavarovan še letos, preostalo pa tudi v kratkem.¹¹

Deželni zbor je torej sklenil, da konča zavarovalna dela na desnem bregu Drave pri Loki, za primer nevarnosti na še nedokončanih delih pa je zadolžil deželni odbor, da posreduje in poskrbi za nastalo situacijo. Do začetka osemdesetih let so bila tako pri Dupleku kot pri Loki izvedena nekatera vzdrževalna dela, zaradi poplave leta 1879 v Sv. Janžu (danes Starše) pa so v letih 1880 in 1881 tam zgradili še nasip.¹² Medtem se je porajal nov problem nižje od Ptuja do Bukovcev, kjer je reka prav tako poplavljala in ogrožala okoliške posestnike. Dobrih 200.000 goldinarjev »težek« projekt – trajal naj bi od šest do deset let – je bil sicer zasnovan že leta 1873,¹³ toda na poslanskih mizah v Gradcu se je znašel šele štiri leta kasneje. A posebni odbor regulacije ni potrdil, pač pa jo je prestavil v naslednje leto (oziroma v nedefinirano prihodnost). Seveda se spodnještajerski poslanci s takšno rešitvijo nikakor niso strinjali. Fran Radej je menil, da se Spodnji Štajerski (na dobrih deset kilometrov reke in približno 500 hektarjev prizadetih površin) s tem dela velika škoda, deželni zbor pa pozval, naj regulacijski zakon vendarle sprejme. Tudi graški poslanec Alois Fidelis Remschmidt (trgovsko-obrtna kurija), veleposestnik Rudolf baron Hackelberg in ptujski poslanec Josef Kaiserfeld so se strinjali, da si Drava »zasluži« podobno obravnavo kot denimo Mura, ki je bila južno od Gradca deležna že več regulacij.¹⁴ Ne glede na njihovo mnenje je deželni zbor šele čez leto in pol (na predlog deželnokulturnega odbora) v obravnavo dobil zakonski regulacijski osnutek med Ptujem in Bukovci, saj je bilo treba na Ptujskem polju ponovno pridobiti dobrih 500 hektarjev površin, ki jih je vsakokratna poplava devastirala.¹⁵ Toda zakon je bil zaradi težkega finančnega položaja ponovno zavržen. Spet je minilo leto in pol, ko se je sredi leta 1880 deželni zbor že tretjič ukvarjal z isto zadevo, deželnokulturni odbor, ki je sicer osnutek ponovno dal v obravnavo, pa je vse bolj menil, da bi bila celovitejša in ne zgolj parcialna regulacija reke (podobno kot v primeru Savinje) precej boljša rešitev. Ker lokalna plovba načeloma ni bila ogrožena, se je deželnokulturni odbor »ogreval« za celostni pristop, toda mnenje večine spodnještajerskih poslancev je bilo nasprotno. Fran Radej je menil, da bo v primeru nereguliranja

11 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IV. Landtagsperiode, VI. Session, 10. Sitzung, 27. 3. 1876, 118–26.

12 *Die Landesvertretung von Steiermark, IV. Theil, 1878–1884*, Landes-Ausschuss des Herzogthums Steiermark (hrsg.) (Graz: Leykam, 1885), 197–99.

13 Pairhuber, *Die Landesvertretung von Steiermark, III. Theil, 1872–1877*, 210–12.

14 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IV. Landtagsperiode, VII. Session, 9. Sitzung, 19. 4. 1877, 140–45, 10. Sitzung, 20. 4. 1877, 153–56.

15 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, V. Landtagsperiode, I. Session, 15. Sitzung, 18. 10. 1878, 284, 285.

prav na tem odseku tudi plovba za več kot 3000 splavov, ki so letno zapuščali Ptuj, počasi postala nemogoča, saj je Drava ob poplavih preveč pustošila okolico. Seveda se je strinjal, da bi bila celotna regulacija reke odlična rešitev, toda tega finance pač niso dopuščale. Zato je bila lokalna regulacija kot v primeru Aniže ali Mure, ki sta ne glede na dejstvo, da je bila Drava največja štajerska reka, očitno imeli »prednost«, najboljša možnost. Gundaker grof Wurmbrand, lastnik borskega gradu in posesti v tem delu Drave, je prav tako podprl regulacijo z obrazložitvijo, da se reka med Mariborom in Ptujem na levi strani zajeda v hrib, prav tako naprej od Bukovcev, medtem ko je ravno v delu med Ptujem in Bukovci odprta na obe strani in najmanj regulirana. Regulacijo sta podprla še slovenska poslanca Ivan Kukovec (Ljutomer) in Mihael Hermann (Ptuj), medtem ko je Franz Sprung (trgovsko-obrtna kurija Leoben) menil, da Drava tako ali tako nikoli (razen za splave) ne bo plovna reka in da nima smisla izgubljati časa in denarja. Na drugi strani sta »veleposestnika« Mathias Lohninger in Julius baron Moscon regulacijo podprla, saj da gre za vitalne interese dežele. V sklepni besedi je poročevalec deželnokulturnega odbora Johann baron Gleispach navajal, da je med Ptujem in Bukovci zgolj ura hoda in da se za tako majhen del skoraj ne splača začeti del. Med vrsticami je bilo razbrati, da je deželnokulturni odbor že nekako sklenil, da so parcialne regulacije »potrata« denarja in da je treba k zadevi pristopiti bolj celostno.¹⁶ Leta 1881 je vlada preračunala stroške regulacije od Maribora do ogrske meje, a je bil več kot dvomilijonski znesek (2,5 milijona goldinarjev) tedaj prevelik zalogaj.¹⁷

Kljub vsemu so v drugi polovici osemdesetih let poskušali z obsežnejšim, a še zmeraj parcialnim saniranjem rečnih bregov. Potem ko je zadeva nekaj let mirovala, so slovenski poslanci septembra 1888 v deželnem zboru ponovno pozvali k regulaciji, saj se je situacija v teh nekaj letih nad in pod Ptujem močno poslabšala. Nanosi gramoza, številni novi rokavi, uničena ozemlja, vse to je okoliškim prebivalcem povzročalo vedno večje skrbi. Zato je Fran Jurtela menil, da je treba nekaj narediti; regulacijo so zahtevali tudi domačini, ki so bili od reke odvisni.¹⁸ Deželnokulturni odbor se je tokrat strinjal in na prizadetih območjih potrdil delno regulacijo.¹⁹ Toda v letu dni se ni zgodilo prav veliko (kljub temu da so bila opravljena nekatera vzdrževalna dela). Jurtela je tako sredi novembra 1889 ponovno spraševal, zakaj se ni še nič storilo, in opozoril na nedavno uničujočo oktobrsko poplavo, ki je pod Ptujem odnesla številna obsežna posestva in na številnih krajih spremenila tok. Kljub temu da je notranje ministrstvo naročilo elaborat celotne regulacije Drave, je menil, da tega še nekaj časa ne bo, vmes naj pa vendarle poskrbijo za prizadeta območja.²⁰ Naslednji dan je ptujski poslanec Josef Steyer v obširni razpravi o vodogradnjah podprl Jurtelove navedbe oziroma

16 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, V. Landtagsperiode, II. Session, 5. Sitzung, 17. 6. 1880, 44–52.

17 *Die Landesvertretung von Steiermark*, IV. Theil, 1878–84, 199–201.

18 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, VI. Landtagsperiode, V. Session, 17. Sitzung, 21. 9. 1888, 140–42.

19 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, VI. Landtagsperiode, V. Session, 24. Sitzung, 29. 9. 1888, 275, 276.

20 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, VI. Landtagsperiode, VII. Session, 20. Sitzung, 14. 11. 1889, 193, 194.

menil, da je situacija še slabša. Poplava sredi oktobra je namreč precej prizadela desno rečno nabrežje pri Ptujju, tako da je bilo pričakovati, da bodo ob naslednji poškodovane okrajna cesta in tudi precej hiš na Bregu.²¹

Deželnokulturni odbor je zato sklenil popraviti nabrežje na najbolj prizadetih delih.²² Toda varovanje posameznih delov se je izkazalo za jalovo početje. Do konkretnjših del je tako prišlo v prvi polovici devetdesetih let, ko so med Mariborom in Središčem potekali prvi sistematični ukrepi. Celoten projekt je bil sicer ocenjen na milijon in pol goldinarjev, toda deželni odbor se je odločil za nekoliko okleščeno verzijo oziroma za izgradnjo nasipov in drugih varovalnih objektov. Posebna komisija je sicer ocenila, da so potrebna temeljita dela na levem bregu pod Sv. Petrom, na desnem bregu pri Loki, na desni strani pri Slovenski vasi in Hajdošah, na levem bregu pri Zabovcih, Markovcih, Novi vasi in Stojncih pod Ptujem, nato pa še dokončanje že začetih del v Frankovcih (med Ormožem in Središčem), kjer je reka že pred leti odnesla več posesti.²³ Potem ko je vlada za utrditev brežin za obdobje štirih let (1891–94) odobrila letni proračun v višini 15.000 goldinarjev, isto vsoto pa je potrdil še deželni odbor, je slovenski poslanec Fran Radej (kot poročevalec) ugotavljal, da je res bil že skrajni čas za prva konkretnjša dela na reki, ki je (v nasprotju s Savinjo) večja denarna sredstva prejela prvič. Drava je od Maribora dolvodno že leta (oziroma desetletja) uničevala pridelek ob svoji strugi (in širše) ter ogrožala ne zgolj posamezne posestnike in bolj izpostavljene kmetije, pač pa cele vasi, še posebej na območju nižje od Ptujja in od Ormoža naprej. Tudi ptujski poslanec Gustav Kokoschinegg je bil podobnega mnenja in je poudaril, da bo reka s sistematično obravnavo gotovo nehala nezaslišano pustošiti svojo neposredno okolico. Kokoschinegg se je kot član komisije po zadnji poplavi tudi sam udeležil oglada reke med Mariborom in štajersko-hrvaško mejo ter poročal, da si ni predstavljal takšne škode in razdejanja, ki jo rečna poplava pusti za seboj. Zato je posebej poudaril kritične točke, ki jih je navajal že Radej, obenem pa menil, da bi morali zaščititi vse rečne dele, kjer se nahajajo večji (in pomembnejši) objekti, to pa je po njegovem vsekakor bila bližnja okolica Ptujja in praktično vsi kraji dolvodno do meje (ter tudi čez). Posebej je poudaril območje med Ormožem in Središčem. Tukaj je bila Drava splet številnih večjih in manjših rokavov, meandrov in sploh poplavna, glavni razlog pa je tičal na drugi, desni strani reke. Hrvaška stran je namreč medtem v tem delu svoje (desne) rečne bregove že toliko zaščitila, da je voda ob večjih pretokih »trčila« ob hrvaške nasipe in ostale varovalne gradnje ter se (s pospeškom) razlila na levo (štajersko) stran in dotične predele še močneje prizadela. Zato je pozival, naj vlada in dežela v prihodnje iz fonda vodogradenj periodično namenjata letno vsoto za varovanje brežin, ne zgolj v obliki enkratnih (oziroma krajših) projektov.²⁴

21 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, VI. Landtagsperiode, VII. Session, 21. Sitzung, 15. 11. 1889, 227.

22 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, VI. Landtagsperiode, VII. Session, 25. Sitzung, 19. 11. 1889, 323.

23 *Die Landesvertretung von Steiermark, V. Theil, 1885–1890*, Landes-Ausschuss des Herzogthums Steiermark (hrsg.) (Graz: Leykam, 1891), 294–300.

24 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, VII. Landtagsperiode, I. Session, 18. Sitzung, 18. 11. 1890, 175–77.

Po dokončanih delih na dolžini dobrih šest kilometrov in pol so bila v letih 1895–98 v tem delu predvidena nadaljnja vzdrževalna dela (cca 35.000 goldinarjev letno). Poleg tega je bil leta 1894 izdelan tudi projekt za občino Pušenci nižje od Ormoža (cca 50.000 goldinarjev), kjer je bila reka še povsem divja, toda deželni odbor je začetek del prestavil na konec stoletja.²⁵ Medtem so stroški celotnega predvidenega projekta Maribor–Središče narasli za dober milijon goldinarjev in so tako znašali že dobra dva milijona in pol. Poročevalec deželnokulturnega odbora Fran Jurtela je februarja 1898 navajal, da je deželni odbor projekt zaenkrat zavrnil, da pa bo dokončal začeta vzdrževalna dela. V imenu odbora je menil, da bi bilo treba vzdrževalna dela nadaljevati tudi v prihodnje, povečati letna sredstva na 50.000 goldinarjev (100.000 kron), dela pa začeti tudi v občinah Zabovci pri Ptuj in še posebej Frankovci pri Ormožu, kjer so bila ogrožena številna posestva. Deželni zbor je vse točke načelno potrdil.²⁶ Na drugi strani je ptujski župan Josef Ornig ugotavljal, da je bilo v slabem desetletju (1891–99) za dravske regulacije porabljen približno tretjina milijona goldinarjev (oziroma dve tretjini milijona kron), do leta 1890 pa zgolj dobrih 20.000 goldinarjev. Tudi on se je zavzel za nadaljevanje vzdrževalnih del, še posebej pa za obljubljeno regulacijo Drave pri Frankovcih.²⁷

Vlada je potrdila nadaljevanje vzdrževalnih del do leta 1902 in za dravske odseke pri Frankovcih (10 odstotkov) in Zabovcih (90 odstotkov) zagotovila dober milijon kron.²⁸ Medtem pa je junija 1901 Drava poplavlila kraje nižje od Ptuja in naredila največ škode predvsem v Markovcih. Ornig je s še nekaterimi poslanci v interpelaciji zahteval povračilo škode prizadetim posestnikom, še posebej pa se je zavzel za skorajšnji začetek sistematične regulacije Drave med Mariborom in Središčem, ki je bila predmet debate že vse od devetdesetih let 19. stoletja.²⁹ Visoka voda je tudi leta 1903 poplavlila obširne predele na ptujskem in ormoškem koncu. Fran Jurtela se je oktobra zavzel za povračilo stroškov prizadetim posestnikom.³⁰ Med Ormožem in Središčem so težavo povzročali še hrvaški varovalni objekti, ki so deročo reko preusmerjali na štajersko stran, zaradi česar so trpeli obrečni posestniki. Konec meseca so tako vsi slovenski poslanci vložili zahtevo po zavarovanju brežin v tem delu, da se s tem prepreči uničevanje štajerskih posesti.³¹ V začetku novembra je predlagatelj, ljutomerski poslanec Ivan Kočevar, kazal na težke razmere ob reki, navajal dejstva, da so kraji v tem delu izgubili med 100 in

25 *Die Landesvertretung von Steiermark, Sechster Theil, Erste Abtheilung, 1891–1896*, Landes-Ausschuss des Herzogthums Steiermark (hrsg.) (Graz: Verlag des Landes-Ausschusses des Herzogthums Steiermark, 1898), 157–60.

26 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, VIII. Landtagsperiode, II. Session, 23. Sitzung, 14. 2. 1898, 302–06.

27 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, VIII. Landtagsperiode, IV. Session, 21. Sitzung, 4. 5. 1900, 295–97.

28 *Die Landesvertretung von Steiermark, Siebenter Theil, 1897–1902*, Landes-Ausschuss des Herzogthums Steiermark (hrsg.) (Graz: Verlag des Landes-Ausschusses des Herzogthums Steiermark, 1903), 232–36.

29 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, VIII. Landtagsperiode, V. Session, 11. Sitzung, 2. 7. 1901, 123.

30 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, I. Session, 13. Sitzung, 9. 10. 1903, 273.

31 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, I. Session, 22. Sitzung, 30. 10. 1903, 436.

200 hektarjev rodovitnih površin, da je ogrožena tudi železniška proga in da je prebivalstvo v splošnem precej nezadovoljno.³² V proračunski razpravi sredi novembra je poslanec veleposestniške kurije Karl grof Lamberg razgrnil obsežne poplave, ki so prizadele Štajersko. Ostro je kritiziral sistem štajerskih regulacij in nasipov; menil je, da je vodogradnja še zelo mlada veda in da prav zato prihaja do številnih napak. V zvezi z Dravo je navajal, da je reka med Mariborom in Ptujem še najboljše regulirana, naprej od Ormoža je bilo že slabše, medtem ko je bil del do hrvaške meje povsem divji oziroma razcepljen v številne rokave. Dodatne težave so povzročale naprave na hrvaški strani, ki so vodo ob poplavah dobesedno potisnile na štajersko stran.³³ Naslednji dan sta to (kot odgovor slovenskim poslancem) potrdila tudi finančni in deželnokulturni odbor ter predvidela zavarovanje najbolj prizadetih odsekov.³⁴ Dela so se nato nadaljevala sprva v Frankovcih. Za odsek Ptuj–Obrež je deželni odbor namenil 100.000 kron, za odsek Obrež–Središče pa 800.000 kron.³⁵

Slovenski poslanci so sicer pohvalili opravljeno delo, toda jeseni (in pozimi) 1904 (1905) še zmeraj ugotavljali, da je treba utrditi bregove tudi v okolici Formina in Muretincev.³⁶ Sicer je bil v letih 1891–1904, se pravi od začetka štiriletnih projektov, kot je oktobra 1905 ugotavljal Josef Ornig, za dela med Mariborom in Središčem porabljen dober milijon (1.150.000) kron, ki pa, po njegovem, ni bil najboljše unovčen, saj regulacije niso bile izvedene dovolj sistematično. Ornig je torej pozival, da je skrajni čas, da deželni zbor potrdi sistematične regulacije med Mariborom in deželno mejo pri Središču ob Dravi, ne nazadnje pa tudi k ureditvi vodne povezave Štajerske s Črnim morjem.³⁷ Deželnokulturni odbor (poročevalec Jurtela) je sredi novembra v svojem poročilu prav tako navajal, da je sistematični pristop na celotni trasi dolvodno od Maribora pravzaprav nujen.³⁸ Kljub temu je odbor v nadaljevanju potrdil regulacijo pri Muretincih in Forminu, prav tako pa še med Ptujem in cca deset kilometrov oddaljenimi Dravci; ta je znašala dva milijona in pol kron, medtem ko je načrt za traso med Loko in Ptujem predvideval dobra dva milijona kron.³⁹

V petih letih, do leta 1908, je bil sicer za dela porabljen približno slab milijon kron. Medtem je bil izdelan elaborat za odsek Ptuj–Središče, ki je bil, brez trase Maribor–Ptuj,

32 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, I. Session, 25. Sitzung, 5. 11. 1903, 493, 494.

33 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, I. Session, 30. Sitzung, 11. 11. 1903, 732, 733.

34 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, I. Session, 31. Sitzung, 12. 11. 1903, 850.

35 *Die Landesvertretung von Steiermark, Achter Theil, 1903–08*, Landes-Ausschuss des Herzogthums Steiermark (hrsg.) (Graz: Verlag des Landes-Ausschusses des Herzogthums Steiermark, 1916), 245, 246.

36 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, II. Session, 3. Sitzung, 28. 9. 1904, 40, 41. *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, II. Session, 8. Sitzung, 7. 10. 1904, 130, 131. *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, II. Session, 35. Sitzung, 5. 1. 1905, 698.

37 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, III. Session, 2. Sitzung, 19. 10. 1905, 25, 26. *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, III. Session, 5. Sitzung, 25. 10. 1905, 71, 72.

38 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, III. Session, 16. Sitzung, 17. 11. 1905, 260–65.

39 *Die Landesvertretung von Steiermark, Achter Theil, 1903–08*, 246, 247.

ocenjen na slabih dvanajst milijonov kron.⁴⁰ Delo spodnještajerskih poslancev se je v tem času bolj ali manj osredotočilo na obravnavo sistematične regulacije dolvodno od Maribora. Medtem so konec septembra 1907 slovenski poslanci navajali, da se na nedavno zopet poplavljenih površinah pri Središču, Grabah in Obrežu ni storilo nič, in pozivali vlado, da preide k dejanjem.⁴¹ Miroslav Ploj je navajal škodo, ki vsako leto prizadene obrečne posestnike na tem območju, menil, da je denar za delne regulacije slabo porabljen, in ocenjeval, da pred sistematično izvedeno regulacijo po vsej dolžini ne bo nobenega napredka.⁴² Na drugi strani je Josef Ornig (leto kasneje) kazal na vedno večje opustošenje Drave in opozarjal, da parcialna (in ne najuspešnejša) dela med Mariborom in hrvaško mejo potekajo že vse od leta 1892. Menil je, da je napočil pravi trenutek, da vlada obljubljena sredstva končno usmeri v reko, zato je od vlade zahteval osnutek zakona glede sistematične regulacije, ki bi lahko prišel v obravnavo že na naslednjih sejah.⁴³ Čez dober mesec je poročevalec mešanega finančno-deželno-kulturnega odbora Fran Jurtela predstavil stališče, povezano s to zadevo. Pojasnil je, da so Dravo sprva želeli regulirati zaradi plovnosti (idejo so kmalu opustili), kasneje pa je sledilo zavarovanje bregov, prebivalcev in posesti. Toda zmeraj so bile problem finance. Dejal je, da je sedaj pravi trenutek za začetek sistematičnih del in da je treba sprejeti zakon. Takoj ga je podprl Ornig, ki je navajal, da je regulirana reka široka 150 metrov, medtem ko je na nereguliranih delih še divja in široka od 200 metrov pa vse do treh kilometrov. Menil je, da bo po eni strani veliko ljudi dobilo delo, na drugi strani pa je poudaril, da bodo s sistematično regulacijo prebivalci ob reki končno imeli mir pred reko, ki bo, ko bo enkrat zregulirana, nudila možnost tudi za varno plovbo.⁴⁴

Sredi septembra (18. septembra) 1909 je deželni zbor sprejel zakon, ki je opredelil sistematično regulacijo Drave.⁴⁵ Ne glede na to so oktobra slovenski poslanci vložili zahtevo po ureditvi reke v Obrežu in Grabah pri Središču ob Dravi, ker se v dveh letih po poplavi tam ni storilo še nič.⁴⁶ Januarja 1910 je ptujsko-ormoški (slovenski) poslanec Anton Meško vložil zahtevo po utrditvi bregov pri Gorišnici pri Ptujju in ponovno problematiziral tudi situacijo v Grabah in Obrežu pri Središču.⁴⁷ Tudi Josef Ornig je nekaj dni kasneje spraševal deželni odbor, ali se že kaj pripravlja glede

40 Ibidem, 248-50.

41 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, IV. Session, 34. Sitzung, 27. 9. 1907, 666.

42 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, IV. Session, 37. Sitzung, 2. 10. 1907, 720, 721.

43 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, IV. Session, 41. Sitzung, 15. 9. 1908, 845, 846. *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, IV. Session, 44. Sitzung, 22. 9. 1908, 883, 884.

44 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, IX. Landtagsperiode, IV. Session, 74. Sitzung, 6. 11. 1908, 1510-13.

45 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, X. Landtagsperiode, I. Session, 30. Sitzung, 25. 1. 1910, 748.

46 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, X. Landtagsperiode, I. Session, 10. Sitzung, 1. 10. 1909, 181.

47 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, X. Landtagsperiode, I. Session, 27. Sitzung, 20. 1. 1910, 651.

regulacije.⁴⁸ Medtem pa so se slovenski poslanci na zadnji seji (8. februarja) poslužili obstrukcije in preprečili sprejem proračuna, »to je ne dovoliti denarja za tako nasilno vladanje nemške večine, dokler ne uvidi svojega napačnega ravnanja in se ne vrne na pot enake pravičnosti nasproti Slovincem in Nemcem.« Nemška večina deželnega zbora »je iz narodne nestrpnosti dosledno prezirala naše najvažnejše zahteve in se nazadnje celo povspela do drznosti, da je hotela ustvariti zakone, ki bi pomenjali našo narodno smrt.«⁴⁹ Z obstrukcijo so nadaljevali tudi na začetku jesenskega zasedanja (sicer je obstrukcija z delnimi prekinitvami trajala do leta 1913). V interpelaciji (20. septembra) so sicer izpostavili obilne poplave in pozivali k čimprejšnjemu začetku del na Dravi.⁵⁰

Toda naslednjih nekaj let se (razen žolčnih debat glede denarja, težav z melioracijskim fondom ipd.) ni zgodilo nič konkretnega. Nato je zadevo finančno v celoti prevzela država. Poročevalec deželnokulturnega odbora, slovenski poslanec Franc Pišek, je februarja 1914 zadevo predstavil kolegom poslancem, prav tako še novosti pri regulaciji; seznanil jih je z odločitvijo, da regulirana struga ne bo več ravna, pač pa ovinkasta, saj se je to izkazalo za boljšo možnost, ki tok upočasni (takšen sistem sicer ni bil popolna novost, saj so model v preteklosti že delno preizkušali). Ptujski (slovenski) poslanec Jožef Ozmeč je zadevo pohvalil in menil, da ni več ovir za začetek del. Dejal je, da je bilo v zadnjih desetletjih preveč poplav, da bo z novo metodo stvar dejansko funkcionirala, in pozival, naj naredijo podobno še nižje Ptuja do Središča, saj bo tako manj poplav, kar bo bolje za okolico, polja, njive, travnike in gozdove. Dodal je še, da se je neregulirana reka pri Središču v zadnjih dvajsetih letih premaknila za kilometer severno v štajersko škodo in da se bo najbrž še, dokler regulacija tega končno ne ustavi.⁵¹

A za časa Avstrije se to ni zgodilo, saj je smele načrte ustavila prva svetovna vojna. Regulacijo Drave je tako nadaljevala njena »naslednica«, Kraljevina SHS oziroma Kraljevina Jugoslavija.

Viri in literatura

Časopisje

- *Slovenski gospodar*, 1910, 1921.
- *Tagespost*, 1864.

48 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, X. Landtagsperiode, I. Session, 30. Sitzung, 25. 1. 1910, 748.

49 *Slovenski gospodar*, 10. 2. 1910, »Slovenskemu ljudstvu!«, 1.

50 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, X. Landtagsperiode, I. Session, 40. Sitzung, 20. 9. 1910, 966.

51 *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, X. Landtagsperiode, II. Session, 24. Sitzung, 27. 2. 1914, 764, 765.

Literatura

- Almer, Daniela. Die entwicklungsgeschichtliche Darstellung des Wasserwirtschaftsrechtes im europäischen Kontext, Dissertation zur Erlangung des akademischen Grades einer Doktorin der Rechtswissenschaften. Karl-Franzens- Universität Graz; Rechtswissenschaftliche Fakultät, 2015.
- Grahornik, Matjaž. »The Territory on the Right Bank of the Drava Between Maribor and Ptuj in Miscellaneous Sources from the 17th and 18th Century.« *Ekonomska i ekohistorija* 13 (2017): 25–36.
- Heppner, Harald. »Die Umwelt an der slowenischen Drau im Spiegel der Josephinischen Landesaufnahme (1763–1787).« *Ekonomska i ekohistorija* 7 (2011): 93–100.
- Petrić, Hrvoje. »Rijeka Drava od štajersko-hrvatske granice do ušća u Dunav početkom 1780-ih godina.« *Ekonomska i ekohistorija* 7 (2011): 49–63.
- Zorn, Matija »Gospodarska vloga reke Drave v Sloveniji – od plovnosti reke do hidroenergetske izrabe.« *Podravina* 17, št. 33 (2018): 32–62.

Objavljeni viri

- *Beilagen zu den stenographischen Protokollen über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*, 1865/66, L. T. Z. 39, 1865.
- *Stenographische Protokolle über die Sitzungen des Steiermärkischen Landtages*
 - I. Landtagsperiode, IV., V. Session.
 - II. Landtagsperiode, III. Session.
 - IV. Landtagsperiode, VI., VII. Session.
 - V. Landtagsperiode, I., II. Session.
 - VI. Landtagsperiode, V., VII. Session.
 - VII. Landtagsperiode, I. Session.
 - VIII. Landtagsperiode, II., IV., V. Session.
 - IX. Landtagsperiode, I., II., III., IV. Session.
 - X. Landtagsperiode, I., II. Session.

Spletni viri

- *Donauregulierung* – Wikipedia. Pridobljeno 29. 6. 2022. <https://de.wikipedia.org/wiki/Donauregulierung>.

Statistične publikacije

- *Die Landesvertretung von Steiermark, Achter Theil, 1903–08*. Herausgegeben von Landes-Ausschuss des Herzogthums Steiermark. Graz: Verlag des Landes-Ausschusses des Herzogthums Steiermark, 1916.
- *Die Landesvertretung von Steiermark, IV. Theil, 1878–1884*. Herausgegeben von Landes-Ausschuss des Herzogthums Steiermark. Graz: Leykam, 1885.
- *Die Landesvertretung von Steiermark, Sechster Theil, Erste Abtheilung, 1891–1896*. Herausgegeben von Landes-Ausschuss des Herzogthums Steiermark. Graz: Verlag des Landes-Ausschusses des Herzogthums Steiermark, 1898.
- *Die Landesvertretung von Steiermark, Siebenter Theil, 1897–1902*. Herausgegeben von Landes-Ausschuss des Herzogthums Steiermark. Graz: Verlag des Landes-Ausschusses des Herzogthums Steiermark, 1903.

- *Die Landesvertretung von Steiermark, V. Theil, 1885–1890. Herausgegeben von Landes-Ausschuss des Herzogthums Steiermark.* Graz: Leykam, 1891.
- Pairhuber, Johann. *Die Landesvertretung von Steiermark, II. Theil, 1867–1871.* Graz: Leykam-Josefsthal, 1872.
- Pairhuber, Johann. *Die Landesvertretung von Steiermark, III. Theil, 1872–1877.* Graz: Leykam-Josefsthal, 1878.
- Stremayr, Carl. *Die Landesvertretung von Steiermark, I. Theil, 1861–1866.* Graz: Leykam's Erben, 1867.

Filip Čuček

**“DURING THE LONG CENTURIES OF ITS RULE,
THE FORMER AUSTRIA SAW NO SENSE IN FIXING THE
RIVER /.../ BECAUSE IT WAS BUSY EVERYWHERE ELSE
AND ONLY DID AS LITTLE AS POSSIBLE IN THIS AREA.”
THE RIVER DRAVA IN THE STYRIAN PROVINCIAL
ASSEMBLY IN THE SECOND HALF OF THE 19TH AND
THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY****

SUMMARY

In the second half of the 19th century, modernisation in Austria also led to a “shift” in the perception of inland waterways. While the Habsburg Monarchy favoured larger watercourses – initially because of navigation and later also due to other economic interests (for example, the regulation of the Danube had started already in the 15th century) – the smaller, local streams came to its attention much later. It was only with the restoration of constitutional life in Austria that individual rivers ended up on the “agenda” of the Provincial Assemblies. In line with the national policy, the possibility for larger ships to navigate the river Drava as far as the city of Maribor was a subject of debates already in the mid-1860s. The government rejected the project because it was too expensive, though it did “promise” to focus on it in the future.

However, Drava caused many problems in the following years by flooding its immediate surroundings, so its regulation became a priority. At the end of May 1871, works thus began on a canal in the village of Spodnji Duplek to shorten the meander and thus stem the numerous floods on the western side of the Slovenske gorice hills. In 1875, regulation also began in the municipality of Loka, downstream from Duplek. By the early 1880s, some maintenance works had been carried out near both Duplek and Loka, while in 1880 and 1881, due to the 1879 flood in Starše, an embankment was built there as well. Meanwhile, a new problem was emerging further downstream in Ptuj and as far as Bukovci, where the river would also flood and endanger the local landowners.

In the second half of the 1880s, a more extensive though still partial river bank rehabilitation was attempted. After the matter had remained “stagnant” for a few years, in September 1888, the Slovenian deputies in the Provincial Assembly in Graz once again called for regulation, as the situation upstream and downstream of Ptuj had deteriorated considerably during those few years. The Provincial Committee therefore decided to regulate the most severely affected parts of the river bank. More concrete works took place in the first half of the 1890s when the first systematic measures were implemented between Maribor and Središče.

After the completion of the works on an approximately six-and-a-half-kilometre-long section of the river bank, further maintenance was planned in this section in the years between 1895 and 1898. The government extended the maintenance works until 1902 and provided more than a million *krone* (crowns) for the sections of the river Drava at Frankovci (10 %) and Zabovci (90 %). Meanwhile, Lower Styrian deputies called for the immediate beginning of the systematic regulation of Drava between Maribor and Središče, which had been the subject of debates ever since the 1890s. The Slovenian deputies praised the works that had already been completed. However, in the autumn of 1904 and the winter of 1905, they kept reiterating that the banks still needed to be fortified in the vicinity of Formin and Muretinci. Between 1891 and 1904, i.e. from the beginning of the four-year projects, more than a million crowns were spent on the regulation works between Maribor and Središče. Also over the next five years, until 1908, the project cost just under one million crowns, approximately.

At the end of September 1907, the Slovenian deputies complained that nothing had been done about the areas near Središče ob Dravi that had recently been flooded again and called on the government to take action. However, a year later, Drava was still wreaking havoc. Josef Ornig pointed out that partial (and not very successful) works between Maribor and the Croatian border had been going on ever since 1892. He believed that the time had come for the government to finally invest the promised funds in the river and asked the government to draft a law on systematic regulation.

In the middle of September (on 18 September) 1909, the Provincial Assembly passed an act setting out the systematic regulation of the river Drava. The following year, Slovenian deputies announced an obstruction which lasted (with interruptions) until 1913. Nevertheless, nothing concrete happened for the next few years (apart from some fruitless debates about money, problems with the melioration fund, etc., until the state assumed complete financial control). Meanwhile, World War I put an end to these ambitious plans. The regulation of the river Drava was thus continued by Austria’s “successor”, the Kingdom of the SHS or the Kingdom of Yugoslavia.